

Ennaltaehkäisevän työsuojelukulttuurin kehittäminen Euroopassa

Vuoden 2005 vuosikertomuksen tiivistelmä

ISSN 1725-7824

TIETOA EUROOPAN TYÖTERVEYS- JA TYÖTURVALLISUUSVIRASTOSTA

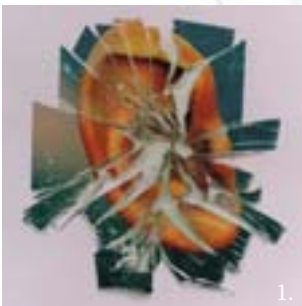
Virasto pyrkii parantamaan työterveyttä ja työturvallisuutta EU:ssa kehittämällä, keräämällä, analysoimalla ja levittämällä puolueetonta tietoa tärkeimmistä työsuojelukysymyksistä.

Virasto on EU:n rahoittama, ja se toimii tiiviissä yhteistyössä kaikkien 25 jäsenvaltion, Efta-maiden ja hakijamaiden hallitusten sekä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa. Viraston kansallisten koordinaatiokeskusten verkostolla on tärkeä asema asiaan liittyvän tiedon ja asiantuntemuksen kokoamisessa ja levittämisessä. Virastolla on lisäksi yhteyksiä yhä useampiin kansainvälisiin organisaatioihin. Näin varmistetaan, että EU pysyy työsuojelutiedon ja -ajattelun eturintamassa.

Keskeisiä asioita ovat:

- **EU:n strategisten suuntausten tukeminen.** Keskeisenä tukipilarina EU:n työsuojelustrategiassa vuosiksi 2002–2006 on riskien ennaltaehkäisyn nivominen työntekijöiden kaikille elämäntilanteille ja poliittiseen ajatteluun. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi virasto on toteuttanut ohjelmakokonaisuuden, johon sisältyy hankkeita työsuojelun ottamiseksi mukaan opetukseen sekä uusien riskien tunnistamiseksi muuttuvassa työelämässä. Vireillä on myös aloitteita työssäolon lisäämiseksi sekä erityisesti naisille ja vammaisille tarjolla olevien työpaikkojen laadun parantamiseksi Lissabonin julistuksen mukaisesti.

- **Kalliiksi käyvien työterveysongelmien torjuminen.** Monet työterveys- ja työturvallisuusongelmat merkitsevät suuria menetyksiä sekä inhimillisesti että taloudellisesti. Esimerkkinä mainittakoon, että joka toinen tunti EU:n alueella kuolee yksi työntekijä työtapaturmassa. Euroopassa menetetään lisäksi vuosittain arviolta 550 miljoonaa työpäivää työperäisten sairauksien ja työssä sattuvien tapaturmien vuoksi. Keskeisiä terveyskysymyksiä ovat tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, altistuminen vaarallisille aineille kuten kemikaaleille sekä psykososiaaliset ongelmat, kuten työperäinen stressi. Virasto ratkoo näitä ja muita ongelmia tiedotuskampanjoiden, hyvää käytäntöä koskevien aloitteiden sekä muiden keinojen avulla yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa.
- **Erityisen riskialttiit alat.** Näitä ovat esimerkiksi kalastus, rakentaminen, terveydenhuolto ja opetus. Virasto keskittyy erityisesti pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, joiden palveluksessa on 65 prosenttia EU:n alueen työvoimasta ja joissa työhön liittyviä terveys- ja turvallisuusongelmia esiintyy keskimääräistä enemmän.

VUODEN 2005 TÄRKEIMMÄT TAPAHTUMAT

EUROOPAN TYÖTERVEYS- JA TYÖTURVALLISUUSVIIKON AIHEENA MELU TYÖPAIKOILLA

Kuudennen vuotuisen viraston järjestämän Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviikon aikana jaettiin tietoa työpaikkamelun aiheuttamista riskeistä ja niiden torjumisesta. Samalla työnantajia muistutettiin velvollisuuksista, joita heillä on 15. helmikuuta 2006 voimaan tulleen EU:n meludirektiivin perusteella.

Euroopan laajuinen kampanja aloitettiin huhtikuussa 2005 kansainvälisenä melun vastaisena päivänä. Siinä korostettiin, että meluperäinen kuulon heikkeneminen on yksi Euroopan unionin yleisimmistä työterveysongelmista. Siitä kärsii arviolta yksi kolmestatoista työntekijästä monella eri alalla, niin teollisuudessa, rahoituseläällä, terveydenhuollossa kuin viihdealalla. Viraston ”Stop – meteli ei vetele!” -kampanjan Internet-sivulla, julisteissa ja tiedotteissa todettiin, että liialliselle melulle altistuminen voi myös pahentaa työntekijöiden stressiä ja muiden riskien ohella lisätä tapaturmien todennäköisyyttä.

Tämä viesti ja hyviä käytännön ratkaisuja haluttiin välittää mahdollisimman suurelle yleisölle, joten viraston kansallisten koordinaatiokeskusten verkosto tuki ja koordinoi monia eri puolilla Eurooppaa järjestettyjä tapahtumia koulutusseminaareista aina melunmittaus-kampanjoihin. Myöskin myös hyvän käytännön palkinnot merkittävälle ja innovatiivisille keinoille työpaikkamelun vähentämiseksi.

Bilbaossa järjestetyssä päätöstilaisuudessa pääpuhujana oli työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvoasioista vastaava komission jäsen Vladimír Špidla. Tilaisuudessa korostettiin erityisesti kysymystä melun vähentämisestä viihdealalla. Virasto laatii parhaillaan raporttia tästä aiheesta.

RISKIENSEURANTAKESKUS TUNNISTAA UUSIA FYYSISIÄ RISKEJÄ

Viraston yhteyteen äskettäin perustetun riskienseurantakeskuksen ensimmäisen raportin mukaan teknologian lisääntyminen työpaikoilla altistaa työntekijöitä monille samanaikaisille riskeille tuki- ja liikuntaelinten sairauksista stressiin.

Vuonna 2004 perustetun seurantakeskuksen tärkein tehtävä on havaita Euroopan työterveyden ja työturvallisuuden suuntauksia ja uusia riskejä. Keskus hyödyntää yli sataa kansallista ja Euroopan laajuista tietolähdettä sekä johtavien työsuojeluasiantuntijoiden tietämystä ja asiantuntemusta.

Seurantakeskus yksilöi ensimmäisessä raportissaan *Asiantuntijat ennakoivat tulevia työterveys- ja*

työturvallisuusriskejä lukuisia fyysisiä riskejä, jotka ovat yleistymässä työpaikoilla. Näitä ovat fyysisen toiminnan puute työpaikoilla, yhteisaltistuminen tuki- ja liikuntaelinten sairauksille ja psykososiaaliselle stressille, epäsuotuisat lämpöolosuhteet, jotka voivat vähentää työntekijöiden suorituskkyä ja varovaisuutta, sekä erityisen riskialttiiden ryhmien kuten siirtotyöläisten riittämätön suojaaminen pitkäaikaisia ergonomisia riskejä vastaan.

Yli 60 työsuojeluasiantuntijan tietämykseen ja asiantuntemukseen perustuvasta raportista ilmenee kaksi selkeää piirrettä. Monet riskit – eivät tosin kaikki – liittyvät tietokoneiden ja muun monimutkaisen uuden teknologian käyttöön. Työntekijät joutuvat usein olemaan pitkiä aikoja liikkumatta työpisteessään tai suorittamaan monimutkaisia, psyykkisesti vaativia tehtäviä, mikä lisää inhimillisten erehdysten ja tapaturmien todennäköisyyttä.

Silmiinpistävämpi seikka on se, että monet uudet riskit koostuvat useasta tekijästä. Esimerkiksi puhelintyössä työntekijöillä on usein epäergonomiset työpisteet ja puutteelliset kuulokevarusteet. Työntekijät joutuvat myös kestämään voimakasta taustamelua ja kovaa kiirettä, heillä on vain vähän vaikutusmahdollisuuksia omaan työhönsä ja suhde asiakkaisiin on ristiriitainen.

Raportti on saatavissa viraston Internet-sivuilta kokonaisuudessaan ja tiivistelmänä.

TERVEYTTÄ TYÖPAIKALLE -ALOITTEEN KOHTEENA KYMMENEN UUTTA EU:N JÄSENVALTIOTA SEKÄ ROMANIA JA BULGARIA

Pyrkimyksemme auttaa EU:n kymmentä uutta jäsenvaltiota sekä Romaniaa ja Bulgariaa kehittämään ennaltaehkäisevää työsuojelukulttuuria sai lisävauhtia, kun Terveyttä työpaikalle -aloite käynnistettiin.

Aloitteella on tarkoitus lisätä tietämystä keskeisistä työsuojeluasioista, kuten riskinarviointien suorittamisesta ja työntekijöiden osallistumisesta, sekä levittää hyviä käytännön ratkaisuja koskevaa tietoutta EU:n kymmeneen uuteen jäsenvaltioon sekä Romaniaan ja Bulgariaan.

Aivan erityisesti on tarkoitus korostaa työsuojelun tason parantamista uusien jäsenvaltioiden pienissä ja keskisuurissa yrityksissä (pk-yritykset), joissa työskentelee 72 prosenttia niiden työntekijöistä.

Aiomme kehittää monikielistä kampanjamateriaalia yhdessä koordinaatiokeskustemme kanssa ennaltaehkäisevän kulttuurin edistämiseksi kyseisissä maissa. Tähän kuuluu Internet-sivuja, julisteita, esitteitä ja mainoksia, joiden koordinoinnista vastaa suuri mainostoimisto. Näin saadaan mittakaavaetuja ja varmistetaan johdonmukainen strateginen keskittyminen.

PARANNETUT INTERNET-SIVUT PALKITTIIN

Internet-sivumme on laitettu uuteen uskoon. Nyt kävijöillä on käytettävissään ainutlaatuinen työsuojelutiedon lähde yhden ainoan maailmanlaajuisen portaalin kautta, ja he löytävät tietoja sivuilta entistä nopeammin ja helpommin.

Monikieliset sivut uudistettiin syyskuussa 2005. Niissä on käytetty uusinta avoimen lähdekoodin Internet-teknologiaa. Mukana on monia uusia toimintoja, kuten se, että käyttäjät voivat muokata sivustoa omien tarpeidensa mukaan ja etsiä tietoa alojen, riskityyppien tai aiheiden mukaisesti. Näin myös koordinaatiokeskuksemme voivat muokata omia sivustojaan ilman, että tarvitaan erityistä web-asiantuntemusta.

Tämän ja muiden uutuuksien ansiosta sivusto voitti kansainvälisen tiedotusalan palkinnon innovatiivisesta sisällönhallinnastaan.

MUU KESKEINEN TOIMINTA VUODEN AIKANA

Työsuojelun taloudellisen arvon korostaminen.

Tehokkaimpia tapoja kannustaa yrityksiä toteuttamaan työsuojelua perusteellisemmin ja järjestelmällisemmin on antaa vankkaa empiiristä näyttöä siitä, että työsuojelulla voidaan parantaa yritysten kilpailukykyä. Internet-sivustomme uudesta osiosta *Työsuojelu liiketoiminnassa* saa nyt paljon asiaa koskevaa näyttöä. Siihen on otettu mukaan monia tärkeitä havaintoja, jotka koskevat työsuojelua ja taloudellista tulosta. Mukana on tietoa esimerkiksi työsuojelusta ja taloudellisista kannustimista sekä yritysten yhteiskuntavastuusta.

Tiedotusta maatalousalalle. Työsuojeluongelmien vähentämiseksi Euroopassa maatalousalalla virasto on

laatinut Internet-sivustolleen osion ”Maatalous: hyvät käytännöt”. Siellä on neuvoja monista aiheista, kuten lasten turvallisuudesta ja hyönteismyrkyistä, sekä tapaustutkimuksia ja linkkejä muihin tietolähteisiin.

Brysselin yhteystoimiston avaaminen. Perustamalla yhteystoimiston Brysseliin virasto osoitti sitoutuvansa vahvistamaan suhteitaan EU:n toimielimiin. Toimiston päätehtävänä on lisätä viraston näkyvyyttä Brysselissä ja tukea komissiota, Euroopan parlamenttia ja tärkeimpiä osapuolia, kuten työmarkkinaosapuolia ja muita asianosaisia tahoja sekä tehdä niiden kanssa yhteistyötä, jotta työsuojeluasiat otettaisiin huomioon tärkeimmillä politiikan aloilla ja muilla aloilla.

Kansainvälisen verkon laajentaminen. Vuoden aikana teimme yhteistyötä Yhdysvaltojen kansallisen työterveys- ja turvallisuuslaitoksen (NIOSH) kanssa ja perustimme yhteisen työsuojelua koskevan Internet-sivuston (www.cdc.gov/niosh/usnetwork). Korean työterveys- ja työturvallisuusvirasto (KOSHA) liittyi verkkoomme yhteisellä Internet-sivustolla.

Verkkosivuston kävijöiden määrä kasvoi

85 prosenttia. Verkkosivustomme kävijöiden määrä lähes kaksinkertaistui jo toisena vuonna peräkkäin. Kävijämäärä kasvoi 85 prosenttia vuoteen 2004 verrattuna. Sivustollamme on nyt yhteensä kahdeksan miljoonaa kävijää. Uudistimme myös 28 000 tilaajaa palvelevan sähköisen uutistiedotteemme OSHMailin, jotta sitä olisi helpompi selata.

Pk-yritysten rahoitusohjelma tavoitti 1,5 miljoonaa yritystä. Pienille ja keskisuurille yrityksille suunnatun viraston rahoitusohjelman riippumattomasta arvioinnista käy ilmi, että ohjelmasta vuosina 2001–2004 rahoitetuilla 142 hankkeella tavoitettiin yli 1,5 miljoonaa yritystä. Kustannukset olivat alle 10 euroa yritystä kohden.

KATSE TULEVAISUUTEEN:
VUOSI 2006 JA SIITÄ ETEENPÄIN

Vuodeksi 2006 on suunniteltu seuraavanlaista toimintaa jo meneillään olevan lisäksi:

- **Alueelliset seminaarit viraston Terveyttä työpaikalle -aloitteen edistämiseksi.** Tarkoituksena on järjestää 36 seminaaria kahdessatoista Euroopan maassa. Joukossa on EU:n uusia jäsenvaltioita sekä Bulgaria ja Romania. Seminaareja tuetaan tiedotuskampanjalla ja Internet-sivulla.
- **Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviikko 2006 kohteena nuoret työntekijät.** Lisäksi aloitetaan tuki- ja liikuntaelinsairauksia koskevan ensi vuonna järjestettävän kampanjan valmistelutyö.
- **Erityisen riskialttiita aloja, kuten hotelli-, ravintola- ja ateriapalvelualaa, koskevat uudet hankkeet.** Kohderyhmään kuuluvat myös siivousalan työntekijät.
- **Riskienseurantakeskuksen uudet raportit.** Raportteja on luvassa uusista kemiallisista ja biologisista riskeistä. Lisäksi kerätään ja analysoidaan tietoa poissaoloista, ammatitaudeista ja stressistä.
- **Virastosta ja sen verkostosta tehdään riippumaton arviointi.** Tutkimuksen tulokset on määrä julkaista vuonna 2007.

Virasto aloitti toimintansa vuonna 1996. Sen tärkeimpänä tavoitteena on tarjota tietoa ja tukea ennaltaehkäisevän työsuojelukulttuurin kehittämiseksi Euroopassa. Tähän kuuluu:

- *maailmanlaajuisen työsuojeluasioita koskevan tiedon ja asiantuntemuksen verkon perustaminen, jota virasto voi käyttää käsitellessään keskeisiä kysymyksiä*
- *kattavan Internet-portaalin luominen tämän tiedon jakamista ja levittämistä varten*
- *aktiivinen toiminta työpaikkojen, etenkin pienten ja keskisuurten yritysten tavoittamiseksi, jotta työsuojelun tärkeys ymmärrettäisiin, ja hyväksi koettujen käytännön neuvojen antaminen työsuojelun tason parantamiseksi koko Euroopassa, sekä*
- *uusien riskien tunnistaminen perustamalla riskienseurantakeskus.*

Vuoden 2005 toimintamme perustui näihin saavutuksiin. Laajensimme kumppaneidemme ja koordinaatiokeskustemme verkkoa, paransimme palkittua Internet-sivustoamme, ja riskienseurantakeskuksemme tuotti ensimmäiset tulokset. Euroopan työsuojelun teemaviikon tulokset olivat myös jälleen kerran vaikuttavat. On tärkeää, että virasto on alkanut suhtautua kokonaisvaltaisemmin ja yhtenäisemmin ennaltaehkäisyyn kulttuurin edistämiseen. Tämä heijastuu uudessa aloitteessamme Terveyttä työpaikalle, jossa keskityttiin EU:n kymmeneen uuteen jäsenvaltioon sekä Romaniaan ja Bulgariaan.

Kun virasto nyt aloittaa kymmenennen toimintavuotensa, lupaamme edistyä vielä enemmän. Haluamme kiittää henkilöstöämme ja kumppaneitamme näiden vuosien aikana saamastamme tuesta. Toivomme, että voimme kertoa pian uusista edistysaskelista.

Hans-Horst Konkolewsky
JOHTAJA

Bertil Remaeus
PUHEENJOHTAJA

Edistääkseen työympäristön parantamista
työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden
suojelemiseksi siten kuin siitä määrätään
perustamissopimuksessa ja myöhemmissä
työsuojelua koskeissa toimintaohjelmissa
virasto tarjoaa yhteisön elimille, jäsenvaltioille
ja muille asianosaisille tarvittavia teknisiä,
tieteellisiä ja taloudellisia tietoja työterveyden
ja työturvallisuuden alalla.

E u r o o p a n t y ö t e r v e y s - j a t y ö t u r v a l l i s u u s v i r a s t o
h t t p : / / o s h a . e u r o p a . e u

KANSALLISET YHTEYSTOIMISTOT

Lisätietoja viraston tiedotushankkeista ja muista
aloitteista on saatavilla [www-sivustolta](http://www.osha.europa.eu):
<http://osha.europa.eu>. Tietoa kansallisista hankkeista
ja kehityksestä saa ottamalla yhteyttä kotimaansa
koordinaatiokeskukseen:

SUOMI

Sosiaali- ja terveysministeriö
Työsuojeluosasto/kehitysyksikkö
Yhteyshenkilö: Hannu Stålhammar
P. 358 9 160 73108
Sähköposti: focalpoint@stm.fi
<http://fi.osha.europa.eu>

Gran Vía 33, E-48009 Bilbao
P. (34-94) 479 43 60
F. (34-94) 479 43 83
Sähköposti: information@osha.europa.eu

Julkaisutoimisto
Publications.europa.eu

ISBN 92-9191-184-4

9 789291 911813